

CBC 2014-2020
KAAKKOIS-SUOMI - VENÄJÄ

LIITE II

Kaakkois-Suomi – Venäjä CBC 2014–2020 ohjelmasta rahoitettavien tukisopimusten yleiset ehdot

SISÄLLYS

Artikla 1 - Yleiset velvollisuudet	2
Artikla 2 - Velvollisuus antaa tietoa ja toimittaa talousraportteja ja kerronnallisia raportteja	3
Artikla 3 - Vastuuvollisuus	4
Artikla 4 - Eturistiriita	4
Artikla 5 - Luottamuksellisuus.....	4
Artikla 6 - Näkyvyys.....	4
Artikla 7 - Tulosten ja varojen omistus/käyttö	5
Artikla 8 - Hankkeen arviointi/valvonta	5
Artikla 9 - Tukisopimuksen muuttaminen	5
Artikla 10 - Siirto.....	6
Artikla 11 - Hankkeen toteutusaika, jatkoaika, keskeytys, force majeure ja päättymispäivä	6
Artikla 12 - Tukisopimuksen irtisanominen	7
Artikla 13 - Sovellettava laki ja erimielisyyksien ratkaiseminen.....	9
Artikla 14 - Tukikelpoiset kustannukset	10
Artikla 15 - Maksaminen ja viivästyskorko.....	11
Artikla 16 - Kirjanpito ja tekniset ja taloudelliset tarkastukset	14
Artikla 17 - Hallintoviranomaisen maksaman rahoituksen lopullinen määrä	16
Artikla 18 - Takaisinperintä.....	16
Artikla 19 - Ohjelmakäsikirjat	17

YLEISET JA HALLINNOLLISET MÄÄRÄYKSET

ARTIKLA 1 - YLEISET VELVOLLISUUDET

1.1. Kumppanit toteuttavat hankkeen omalla vastuullaan ja Liitteessä I kuvatus hankesuunnitelman mukaisesti pyrkien saavuttamaan siinä asetetut tavoitteet.

1.2. Kumppanit toteuttavat hankkeen noudattaen tarvittavaa varovaisuutta, tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja huolellisuutta, alan parhaiden käytäntöjen ja tukisopimuksen mukaisesti.

Kumppanit ottavat tätä varten käyttöön kaikki taloudelliset, henkilö- ja materiaaliresurssit, joita tarvitaan hankkeen toteuttamiseen Liitteen I mukaisesti.

1.3. Kumppanit toteuttavat hankkeen Liitteessä I mainitun yhteenliittymän kanssa. Kumppanit voivat antaa rajoitetun osan hankkeesta alihankkijoiden toteutettavaksi. Kumppaneiden on kuitenkin otettava tehtäväkseen suurin osa hankkeesta.

Kaikkien hankekumppaneiden on osallistuttava aktiivisesti hankkeen kehittämiseen ja toteuttamiseen, ja niille koituvat kustannukset ovat tukikelpoisia samalla tavalla kuin päätoteuttajalle koituneet kustannukset. Kumppanit tekevät yhteistyötä hankkeen rahoituksessa ja tarvittaessa henkilökunnan hankkimisessa. Jokainen kumppani on laillisesti ja taloudellisesti vastuussa kaikista hankkeeseen liittyvistä toimistaan ja hankkeen tarkoituksiin saamistaan varoista. Kumppaneiden yksityiskohtaiset vastuut ja velvollisuudet määritellään erillisessä päätoteuttajan ja muiden kumppaneiden välisessä kumppanuussopimuksessa.

Jos kumppanit solmivat alihankintasopimuksia hankkeen toteuttamiseksi kuten ensimmäisessä kappaleessa on mainittu, kumppanien on noudatettava julkisia hankintoja koskevaa kansallista lainsäädäntöä ja ohjelmakäsikirjassa annettuja ohjeita. Hankintamenettelyjen on kaikissa tapauksissa noudatettava tasavertaisen kohtelun, syrjimättömyyden, reilun kilpailun ja läpinäkyvyyden periaatteita riippumatta siitä, missä maassa kumppani sijaitsee.

Yksityisten venäläisten kumppaneina toimivien tuensaajien on noudatettava liitteen "Yksityisten venäläisten tuensaajien hankintasopimusten hyväksyminen" määräyksiä sekä ohjelmakäsikirjan ohjeita.

Suomalaiset kumppanit toteuttavat hanketta ottaen huomioon Euroopan unionin valtioneuvoston päätökset (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen SEUT, Artikla 107 tarkoittamalla tavalla) ja ohjelmakäsikirjassa annetut ohjeet.

Kumppanit ovat hankkeen toteuttamisesta vastuuvollisia hallintoviranomaiselle. Päätoteuttaja vastaa siitä, että kohtien 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 14, 16 ja 17 mukaisia sitä koskevia ehtoja sovelletaan myös kumppaneihin, ja kohtien 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 ja 16 mukaisia ehtoja kaikkiin kumppanien alihankkijoihin. Kumppanien tulee sisällyttää alihankkijoiden kanssa solmimiinsa sopimukseen tarpeen mukaan asiaa koskevat ehdot.

1.4. Päätoteuttaja edustaa kumppaneita hanketta koskevissa asioissa suhteessa hallintoviranomaiseen. Se huolehtii siitä, että kaikkien kumppaneiden kanssa on asianmukaiset kumppanuussopimukset koko hankkeen toteutuksen ajan.

Päätoteuttaja vastaa hankkeen yleisestä toteutuksesta kokonaisuudessaan ja koordinoi toteutuksen kumppaneiden kanssa.

Päätoteuttaja varmistaa, että kumppaneiden ilmoittamat kustannukset liittyvät suoraan hankkeen toteutukseen, ja että kumppanit noudattavat kumppanuussopimuksen ehtoja, tukisopimusta ja sen liitteitä. Päätoteuttaja vastaa siitä, että hallintoviranomaiselle ilmoitetaan hankkeen edistymisestä väli- ja loppuraporttien muodossa kohdan 2 mukaisesti.

Päätoteuttaja vastaanottaa hallintoviranomaisen suorittamat maksut ja jakaa tuen kumppaneille kumppanuussopimuksen ja Liitteen I mukaisesti. Päätoteuttaja huolehtii siitä, että maksut suoritetaan kumppaneille ilman perusteettomia viivästyksiä.

- 1.5. Päätoteuttaja ja hallintoviranomainen ovat tukisopimuksen ainoat sopimusosapuolet ("sopimuspuolet").

ARTIKLA 2 - VELVOLLISUUS ANTAA TIETOA JA TOIMITTAA TALOUSRAPORTEJA JA KERRONNALLISIA RAPORTEJA

- 2.1. Kumppaneiden on toimitettava hallintoviranomaiselle kaikki tarvittavat hankkeen toteuttamista koskevat tiedot. Tätä varten kumppaneiden on laadittava väliraportteja sekä loppuraportti. Raportit koostuvat kerronnallisesta osasta ja taluosasta, ja niiden on oltava hallintoviranomaisen toimittaman mallin mukaisia. Niiden on käsiteltävä koko hanketta riippumatta siitä, mikä osa hankkeesta on hallintoviranomaisen rahoittama. Jokaisen raportin on sisällettävä täydellinen selvitys kaikista hankkeen toteutuksen eri puolista käsiteltävältä ajanjaksolta. Väli- ja loppuraporttien on oltava yksityiskohtaisuudessaan Liitteen I mukaisia, ja niiden on mahdollistettava täsmäytys hankkeen budjettiin sekä edistymisen seuranta suhteessa hankesuunnitelman saavutuksia mittaaviin indikaattoreihin.
- 2.2. Hallintoviranomainen voi milloin tahansa pyytää lisätietoja, jotka on toimitettava 30 päivän kuluessa pyynnöstä.
- 2.3. Raportit on laadittava englannin kielellä. Ne on toimitettava hallintoviranomaiselle seuraavin väliajoin:
 - väliraporttien raportointijakso on enintään kaksitoista (12) kuukautta. Ensimmäinen raportointijakso alkaa hankkeen aloituspäivänä. Seuraavat raportointijaksot alkavat edellisen raportointijakson päättymispäivää seuraavana päivänä. Myös jokaisen maksupyynnön yhteydessä on toimitettava väliraportti, lukuun ottamatta ensimmäistä ennakkorahoitusmaksua. Raportointijaksot voivat tarvittaessa olla lyhyempiä kuin kaksitoista kuukautta. Väliraportit on toimitettava hallintoviranomaiselle viimeistään kolmen (3) kuukauden sisällä raportointijakson päättymisestä.
 - loppuraportti on toimitettava viimeistään kolmen (3) kuukauden sisällä hankkeen päättymispäivästä tukisopimuksen kohdan 2 mukaisesti. Loppuraportissa kuvaillaan hankkeen toteutus koko sen keston ajalta.
- 2.4. Tarkemmat raportointiohjeet annetaan ohjelmakäsikirjassa.
- 2.5. Mikäli kumppanit eivät toimita hallintoviranomaiselle raporttia määräaikaan mennessä tai jättävät toimittamatta hallintoviranomaisen pyytämät tiedot eivätkä toimita hyväksyttävää ja riittävää kirjallista selvitystä niistä syistä, joiden johdosta ne eivät pysty

noudattamaan kyseisiä velvollisuuksiaan, hallintoviranomainen voi irtisanoa tukisopimuksen ja periä takaisin jo maksetut, mutta todentamatta jääneet summat.

ARTIKLA 3 - VASTUUVELVOLLISUUS

- 3.1. Hallintoviranomaista ei voida missään olosuhteissa tai mistään syystä asettaa vastuuseen hankekumppaneiden henkilökunnalle tai omaisuudelle hankkeen toteutuksen aikana tai hankkeen seurauksena aiheutuneista vahingoista tai vammoista. Hallintoviranomainen ei siten voi hyväksyä minkäänlaisia tällaiseen vahinkoon tai vammaan liittyviä korvausvaatimuksia tai maksunkorotuksia.
- 3.2. Kumppanit ovat yksin vastuuvollisia kolmansia osapuolia kohtaan, mukaan lukien vastuu hankkeen toteutuksen aikana tai hankkeen seurauksena aiheutuneista vahingoista tai vammoista. Kumppanit vapauttavat hallintoviranomaisen kaikesta vastuusta koskien mahdollisia korvausvaatimuksia tai kanteita, jotka ovat seurausta siitä, että sopimuspuolet tai sopimuspuolten työntekijät tai henkilöt, jotka ovat kyseisten työntekijöiden vastuulla rikkovat ohjeita tai määräyksiä, tai sen seurauksena, että kolmannen osapuolen oikeuksia on loukattu.

ARTIKLA 4 - ETURISTIRIITA

Kumppanit ryhtyvät kaikkiin tarvittaviin varotoimiin eturistiriitojen välttämiseksi ja tiedottavat viipymättä hallintoviranomaiselle olemassa olevasta tai todennäköisestä ristiriitatilanteesta. Mikäli eturistiriita havaitaan, kumppanin on tällaisessa tilanteessa välittömästi vaihdettava kyseisessä tilanteessa oleva henkilökuntansa jäsen toiseen.

Eturistiriita on olemassa silloin, jos tukisopimuksen mukaisten toimien puolueeton ja tasapuolinen hoitaminen vaarantuu perhe- tai tunnesyistä, poliittisesta mielipiteestä tai kansallistunteesta johtuen, tai jos henkilöllä on taloudellisia tai muita yhteisiä etuja toisen henkilön kanssa.

ARTIKLA 5 - LUOTTAMUKSELLISUUS

Hallintoviranomainen ja kumppanit sitoutuvat pitämään salassa kaikki asiakirjat, tiedot tai materiaalit, jotka ne ovat saaneet luottamuksellisesti tietoonsa.

ARTIKLA 6 - NÄKYVYYS

- 6.1. Kumppaneiden on kaikin tarvittavin keinoin jaettava tietoa siitä, että rahoitusta on saatu Euroopan komissiolta ja ohjelman toteutuksessa mukana olevilta mailta. Kaikkien näkyvyystoimien on oltava ohjelman viestintä- ja näkyvyysohjeiden mukaisia ja täytettävä niissä mainitut kriteerit.

Hallintoviranomainen voi hylätä näkyvyystoimiin liittyvät kustannukset kokonaan tai osittain, jos ne eivät ole ohjelman viestintä- ja näkyvyysohjeiden mukaisia.

- 6.2. Kumppanit toteuttavat viestintä- ja näkyvyystoimet hyväksytyyn viestintä- ja tiedotussuunnitelman mukaisesti ja raportoivat toimista ohjelmakäsikirjan ohjeiden mukaan.
- 6.3. Kumppanit valtuuttavat hallintoviranomaisen, Euroopan komission ja asianmukaiset kansalliset viranomaiset julkaisemaan tietoa hankkeesta, muun muassa kumppaneiden

nimet, osoitteet ja kansallisuuden, hankkeen tarkoituksen, keston ja sijainnin sekä tuen enimmäismäärän ja hankkeen tukikelpoisten kustannusten rahoituksen määrän. Tiedot voidaan poikkeuksellisesti jättää julkaisematta, jos julkaiseminen voisi vaarantaa kumppanit tai olla niiden kaupallisen edun vastaista.

- 6.4 Päätoteuttaja vakuuttaa, että kaikki hankkeeseen tai hankkeen toimiin osallistuvat luonnolliset henkilöt ovat antaneet etukäteen suostumuksensa siihen, että heidän henkilötietojaan kerätään, merkitään, tallennetaan ja siirretään ohjelmaviranomaisten ja hallintoelinten tietokantoihin, kuten tietosuojaselosteessa on kuvattu <https://promascbc.fi/ProgrammeList/PrivacyPolicy/1>.
- 6.5 Kumppanit toimittavat hallintoviranomaiselle valokuvia, videoita ja muuta tarvittavaa näkyvyysaineistoa ohjelmakäsikirjan ohjeiden mukaisesti. Kumppanit antavat hallintoviranomaiselle oikeuden käyttää viestintä- ja näkyvyystoimissaan vapaasti niille toimitettua aineistoa.

ARTIKLA 7 - TULOSTEN JA VAROJEN OMISTUS/KÄYTTÖ

- 7.1. Kumppaneilla on omistusoikeus sekä teollis- ja tekijäoikeudet hankkeen tuloksiin, raportteihin ja muihin asiakirjoihin.
- 7.2. Huolimatta kohdan 7.1. ehdoista ja kohdan 5 mukaisesti, kumppanit myöntävät hallintoviranomaiselle oikeuden käyttää vapaasti oman harkintansa mukaan kaikkia hankkeen asiakirjoja, olivat ne missä muodossa tahansa, edellyttäen että se ei siten riko olemassa olevia teollis- ja tekijäoikeuksia.
- 7.3. Suomen tasavallalla, Venäjän federaatiolla ja Euroopan komissiolla on oikeus käyttää, julkaista tai ilmaista kolmansille osapuolille kaikkia tämän sopimuksen nojalla rahoitettuja tutkimuksia.
- 7.4. Jos hankkeeseen sisältyy infrastruktuuriosuus, ei siihen saa viiden vuoden sisällä hankkeen päättymisestä tehdä merkittäviä, sen luonteeseen, tavoitteisiin tai toteutusolosuhteisiin vaikuttavia muutoksia, jotka vievät pohjan sen alkuperäisiltä tavoitteilta. Mikäli tällaisia merkittäviä muutoksia tehdään, hallintoviranomainen perii kumppaneilta takaisin ohjelman rahoitusosuuden suhteessa siihen, miten pitkältä ajalta vaatimusta ei ole täytetty.

ARTIKLA 8 - HANKKEEN ARVIOINTI/VALVONTA

- 8.1. Jos Euroopan komissio tai hallintoviranomainen suorittaa väli- tai jälkiarvioinnin tai seurantatehtävän, kumppanit sitoutuvat antamaan sille ja/tai sen valtuuttamille henkilöille kaikki asiakirjat tai tiedot, jotka auttavat arviointi- tai seurantatehtävän suorittamista, ja myöntämään niihin käyttöoikeudet.
- 8.2. Jos kumppanit tai hallintoviranomainen (tai Euroopan komissio) hankkeen aikana suorittavat tai antavat jollekin tehtäväksi arvioinnin, on toiselle sopimuspuolelle ja Euroopan komissiolle toimitettava jäljennös arviointiraportista.

ARTIKLA 9 - TUKISOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

- 9.1. Kaikki muutokset tukisopimukseen, mukaan lukien sen liitteet, on tehtävä kirjallisesti erillisellä lisäliitteellä. Tukisopimusta voidaan muuttaa vain sen toteutusaikana.

Päätoteuttaja toimittaa muutospyyntö hallintoviranomaiselle. Pyyntö on toimitettava yksi kuukausi ennen sen aiottua voimaantulopäivää, ellei ole olemassa erityisiä kumppanien asianmukaisesti todentamia ja hallintoviranomaisen hyväksymiä seikkoja.

- 9.2. Mikäli talousarvion tai hankesuunnitelmaan tehtävä muutos ei vaikuta hankkeen perustarkoitukseen, ja taloudellinen vaikutus rajoittuu erien siirtoon saman talousarvion pääkohdan alla, mukaan lukien erän poistaminen tai uuden erän käyttöönotto, kumppanit voivat sopia talousarvion muuttamisesta ja tiedottaa asiasta hallintoviranomaiselle kirjallisesti viimeistään seuraavassa raportissa. Tätä menetelmää ei voida käyttää hallintokuluja koskevan kohdan muuttamiseen.

Siirrot talousarvion pääkohtien välillä on aina hyväksyttävä etukäteen hallintoviranomaisella. Jos siirto talousarvion pääkohtien välillä ylittää 15 prosentilla kyseisten kohtien alkuperäiset kustannukset, vaaditaan tukisopimuksen lisäliite.

Osoitteen ja pankkitilin muuttamisesta riittää pelkkä ilmoitus; tämä ei kuitenkaan estä hallintoviranomaista vastustamasta kumppanin valitsemaa pankkitiliä.

- 9.3. Lisäliitettä ei voida käyttää sellaisten tukisopimuksen muutosten tekemiseen, jotka asettaisivat tuen myöntämispäätöksen kyseenalaiseksi tai olisivat vastoin hakijoiden tasa-arvoisen kohtelun periaatetta. Tukisopimuksessa annettua tuen enimmäismäärää ei voida nostaa.
- 9.4. Hallintoviranomainen pidättää oikeuden vaatia kumppaneiden valitseman tilintarkastajan vaihtamista, jos herää epäilyksiä tilintarkastajan riippumattomuudesta tai ammatillisten laatuvaatimusten täyttymisestä.

ARTIKLA 10 - SIIRTO

Tukisopimusta tai siihen liittyviä maksuja ei voida missään tapauksessa siirtää kolmannelle osapuolelle ilman hallintoviranomaisen etukäteen antamaa suostumusta.

ARTIKLA 11 - HANKKEEN TOTEUTUSAIKA, JATKOAIKA, KESKEYTYS, FORCE MAJEURE JA PÄÄTTYMISPÄIVÄ

- 11.1. Hankkeen toteutusaika on annettu tukisopimuksessa. Päätoteuttajan on viipymättä ilmoitettava hallintoviranomaiselle sellaisista olosuhteista, jotka todennäköisesti vaikeuttavat tai viivästyttävät hankkeen toteuttamista. Päätoteuttaja voi pyytää hankkeen toteutusajan jatkamista viimeistään kolme (3) kuukautta ennen sen päättymistä. Pyyntöön on liitettävä kaikki sen arviointiin tarvittava tukiaineisto.
- 11.2. Päätoteuttaja voi keskeyttää hankkeen toteutuksen kokonaan tai osittain, jos olosuhteet (pääasiassa force majeure) tekevät jatkamisesta liian vaikeaa tai vaarallista. Päätoteuttajan on ilmoitettava asiasta viipymättä hallintoviranomaiselle ja toimitettava kaikki tarvittavat tiedot. Kumpikin sopimuspuoli voi irtisanoa tukisopimuksen kohdan 12.1. mukaisesti. Jos tukisopimusta ei lakkauteta, kumppaneiden on pyrittävä pitämään keskeytysaika mahdollisimman lyhyenä ja jatkettava toteuttamista heti tilanteen salliessa sekä tiedotettava asiasta hallintoviranomaiselle.
- 11.3. Hallintoviranomainen voi pyytää päätoteuttajaa keskeyttämään hankkeen toteutuksen kokonaan tai osittain, jos olosuhteet (pääasiassa force majeure) tekevät jatkamisesta liian vaikeaa tai vaarallista. Sopimuspuolet voivat irtisanoa tukisopimuksen kohdan 12.1. mukaisesti. Jos tukisopimusta ei lakkauteta, päätoteuttajan on pyrittävä pitämään

keskeytysaika mahdollisimman lyhyenä ja jatkettava toteuttamista heti tilanteen salliessa saatuaan hallintoviranomaisen kirjallisen etukäteissuostumuksen.

Hallintoviranomainen voi myös keskeyttää tukisopimuksen tai kumppanin osallistumisen tukisopimuksen nojalla, jos hallintoviranomaisella on todistusaineistoa seuraavista asioista, tai jos hallintoviranomainen katsoo objektiivisista ja hyvin perustelluista syistä tarpeelliseksi selvittää seuraavien asioiden todenperäisyys:

- tuen myöntämismenettelyssä tai hankkeen toteutuksessa on tapahtunut merkittäviä virheitä, säännönvastaisuuksia tai petos;
- kumppanit ovat laiminlyöneet jotakin merkittävää tukisopimuksen velvoitetta.

Päätoteuttajan on toimitettava kaikki pyydyt tiedot, selvitykset tai asiakirjat 30 päivän sisällä hallintoviranomaisen lähettämän pyynnön vastaanottamisesta. Jos tuen myöntämismenettelyssä tai hankkeen toteutuksessa todetaan tapahtuneen merkittäviä virheitä, säännönvastaisuuksia, petos tai velvoitteiden laiminlyönti päätoteuttajan toimittamista tiedoista, selvityksistä tai asiakirjoista huolimatta, hallintoviranomainen voi lakkauttaa tukisopimuksen.

- 11.4. Hankkeen toteutusaikaa jatketaan keskeytyksen kestoja vastaavalla ajalla, rajoittamatta mahdollisia muutoksia tukisopimukseen, joita voidaan tarvita hankkeen sopeuttamiseksi uusiin toteutusehtoihin. Hallintoviranomainen ilmoittaa päätoteuttajalle mahdollisesta päättämispäivän siirtämisestä.
- 11.5. Force majeure tarkoittaa odottamatonta ja poikkeuksellista tilannetta tai tapahtumaa, johon sopimuspuolet eivät voi vaikuttaa ja joka estää jompaakumpaa niistä täyttämästä sopimusvelvollisuuksiaan, ei johdu niiden omasta (tai niiden alihankkijoiden, edustajien tai työntekijöiden) virheestä tai laiminlyönnistä ja osoittautuu ylittämättömäksi kaikesta asianmukaisesta huolellisuudesta huolimatta. Laitteiden tai materiaalien virheet tai viivästykset niiden toimittamisessa, työtaistelut, lakot tai taloudelliset ongelmat eivät ole force majeure -tilanteita. Sopimuspuolen ei katsota rikkovan sopimusvelvoitteitaan, jos se ei pysty täyttämään niitä force majeure -tilanteen johdosta. Force majeure -tilanteessa olevan sopimuspuolen on ilmoitettava asiasta viipymättä toiselle sopimuspuolelle ja kerrottava ongelman luonne, todennäköinen kesto ja ennakoitavissa olevat vaikutukset, sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin mahdollisten vahinkojen vähentämiseksi. Euroopan unionin päätös keskeyttää yhteistyö osallistujamaan kanssa katsotaan force majeure -tilanteeksi, jos se merkitsee tukisopimuksen mukaisen rahoituksen keskeyttämistä.
- 11.6. Hallintoviranomaisen maksuvelvollisuudet tukisopimuksen nojalla päättyvät 18 kuukautta tukisopimuksessa annetun toteutusajan jälkeen, ellei tukisopimusta irtisanota tämän asiakirjan ehtojen mukaisesti.

ARTIKLA 12 - TUKISOPIMUKSEN IRTISANOMINEN

- 12.1. Jos sopimuspuoli katsoo, että tukisopimusta ei enää voida tehokkaasti ja asianmukaisesti toteuttaa, sen on neuvoteltava asiasta toisen sopimuspuolen kanssa. Jos sopimukseen ratkaisusta ei päästä, kumpi tahansa osapuoli voi irtisanoa tukisopimuksen kahden (2) kuukauden irtisanomisajalla tarvitsematta maksaa korvausta.
- 12.2. Hallintoviranomainen voi irtisanoa tukisopimuksen tai kumppanin osallistumisen ilman irtisanomisaikaa ja tarvitsematta maksaa minkäänlaista korvausta:

- a) jos kumppani laiminlyö aiheettomasti velvollisuutensa ja jatkaa laiminlyöntiään sen jälkeen, kun päätoteuttajalle on annettu huomautus siitä, että kumppaneiden on noudatettava kyseisiä velvollisuuksia, tai jättää toimittamatta tyydyttävän selvityksen 30 päivän kuluessa kirjeen lähettämisestä;
- b) jos joku kumppaneista on konkurssissa tai sen toiminta ollaan lopettamassa, tuomioistuin hoitaa sen asioita, se on sopinut velkajärjestelyistä, keskeyttänyt liiketoimintansa, on näitä asioita koskevan oikeusprosessin kohde tai on missä tahansa vastaavassa tilanteessa, joka on seurausta kansallisen lainsäädännön tai määräysten mukaisesta menettelystä;
- c) jos hallintoviranomaisella on jotakin kumppania tai asiaan liittyvää oikeushenkilöä tai henkilöä koskevia todisteita vakavasta ammatillisesta väärinkäytöksestä; tämä koskee myös kumppaneiden edustajia;
- d) jos hallintoviranomaisella on jotakin kumppania tai asiaan liittyvää oikeushenkilöä tai henkilöä koskevia todisteita petoksesta, korruptiosta, sotkeutumisesta rikollisjärjestykseen tai muusta laittomasta Euroopan unionin tai osallistujamaan etujen vastaisesta toiminnasta; tämä koskee myös kumppaneiden edustajia;
- e) jos kumppani vaihtaa oikeushenkilöllisyyttään, ellei laadita asiaa koskevaa täydennysliitettä, tai mikäli kumppanin osallistumisen päättyminen vaikuttaa merkittävästi tukisopimuksen toteutukseen tai asettaa tuen myöntämispäätöksen kyseenalaiseksi;
- f) jos kumppani ei noudata kohtia 4, 10 ja 16;
- g) jos kumppani tai sen edustaja antaa vääriä tai puutteellisia tietoja saadakseen tukisopimuksen mukaisen tuen tai toimittaa raportteja, jotka eivät ole totuudenmukaisia tai jättää toimittamatta hallintoviranomaisen vaatimia tietoja tai raportteja määräpäivään mennessä;
- h) jos kumppani ei ole täyttänyt sosiaaliturvamaksuihin tai verojen maksuun liittyviä velvollisuuksiaan kotimaansa lakien mukaisesti;
- i) jos hallintoviranomaisella on jotakin kumppania tai asiaan liittyvää yksikköä tai henkilöä koskevia todisteita merkittävistä virheistä, säännönvastaisuuksista tai petoksesta myöntämismenettelyssä tai tuen suhteen; tämä koskee myös kumppaneiden edustajia;

Edellä kohdissa (c), (d), (g) ja (i) mainituissa tapauksissa asiaan liittyvillä henkilöillä tarkoitetaan ketä tahansa fyysistä henkilöä, jolla on kumppania koskeva edustamis-, päätös- tai määräysvalta. Asiaan liittyvällä oikeushenkilöllä tarkoitetaan erityisesti Seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY, annettu 13.6.1983, artiklan 1 mukaiset kriteerit täyttävää oikeushenkilöä.

12.3. Kumppani, joka on antanut virheellisiä ilmoituksia, tehnyt merkittäviä virheitä tai syyllistynyt sääntöjenvastaisuuksiin tai petokseen, tai joka on todettu syylliseksi tässä asiakirjassa mainittujen velvollisuuksien rikkomiseen, voidaan sulkea pois kaikista hallintoviranomaisen rahoittamista sopimuksista.

12.4. Jos tukisopimus irtisanotaan, kumppaneilla on oikeus saada tukea vain siltä osin kuin hanketta on toteutettu; ei sellaisista kustannuksista, jotka liittyvät sitoumuksiin, jotka olisi toteutettu irtisanomisen jälkeen. Tätä tarkoitusta varten päätoteuttaja toimittaa maksupyynnön ja loppuraportin.

- 12.5. Jos kuitenkin päätoteuttaja irtisanoo tukisopimuksen kohdan 12.2 alakohdissa d), e) ja g) mainituista syistä, hallintoviranomainen voi pyytää tuesta jo maksettujen summien takaisinmaksua kokonaan tai osittain, suhteessa laiminlyöntien vakavuuteen ja sen jälkeen, kun päätoteuttaja on saanut ilmoittaa omat huomionsa.
- 12.6. Ennen tukisopimuksen irtisanomista tämän kohdan mukaisesti tai irtisanomisen sijaan hallintoviranomainen voi varotoimenpiteenä keskeyttää maksut ilman ennakkovaroitusta.
- 12.7. Tukisopimus irtisanotaan automaattisesti, jos hankkeessa ei ole käsitelty yhtään maksua kahdeksantoista (18) kuukauden sisällä sopimuksen allekirjoittamisesta, eivätkä hallintoviranomainen ja päätoteuttaja ole sopineet muusta aikataulusta.
- 12.8. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa myös päätoteuttaja voi päättää kumppanin osallistumisen hankkeeseen. Päätoteuttajan on tällöin ilmoitettava hallintoviranomaiselle syyt osallistumisen päättämiseen ja päivä jolloin päätyminen astuu voimaan, sekä ehdotus kumppanin tehtävien uudelleen jakamisesta tai sen mahdollisesta korvaamisesta uudella kumppanilla. Ehdotus on lähetettävä hyvissä ajoin ennen päättymisen voimaantulusta. Jos hallintoviranomainen antaa suostumuksensa, tukisopimusta muutetaan vastaavasti.

Jos tukisopimus irtisanotaan, päätoteuttajan on ryhdyttävä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin hankkeen lopettamiseksi välittömästi ja lisäkustannusten pitämiseksi mahdollisimman pieninä. Kumppaneilla on oikeus kustannusten korvaukseen sopimuksen irtisanomispäivään saakka. Irtisanomisen jälkeen toteutettavien sitoumusten kustannukset eivät ole tukikelpoisia. Jos sopimus irtisanotaan, kumppanit laativat loppuraportin ja maksupyynnön kohdassa 2.3 annetussa aikataulussa.

ARTIKLA 13 - SOVELLETTAVA LAKI JA ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

- 13.1. Tukisopimukseen sovelletaan sen maan lakia, jossa hallintoviranomainen sijaitsee.
- 13.2. Sopimuspuolet pyrkivät kaikkiin keinoin ratkaisemaan neuvottelemalla mahdolliset tukisopimuksen toteutuksen aikana aiheutuvat erimielisyydet. Sopuratkaisuun pääsemiseksi sopimuspuolet ilmoittavat kantansa ja mahdolliset ratkaisuehdotuksensa kirjallisesti ja tapaavat toisensa kumman tahansa sopimuspuolen toivomuksesta. Sopimuspuolen on vastattava sopuratkaisupyyntöön 30 päivän kuluessa. Tämän ajanjakson umpeuduttua tai jos neuvotteluteitse ei ole päästy sopuratkaisuun 120 päivän kuluessa ensimmäisestä pyynnöstä, kumpi tahansa sopimuspuoli voi ilmoittaa toiselle, että se katsoo menettelyn epäonnistuneen.
- 13.3. Mikäli sopuratkaisuun ei päästä, erimielisyys voidaan sopimuspuolten yhteisellä päätöksellä jättää Euroopan komission sovitteltavaksi. Jos sopuratkaisuun ei ole päästy 120 päivän kuluessa sovittelumenettelyn aloittamisesta, kumpi tahansa sopimuspuoli voi ilmoittaa toiselle, että se katsoo menettelyn epäonnistuneen.
- 13.4. Jos edellä mainitut menettelyt epäonnistuvat, kumpi tahansa sopimuspuoli voi jättää erimielisyyden hallintoviranomaisen maan tuomioistuinten käsiteltäväksi.

RAHOITUSTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

ARTIKLA 14 - TUKIKELPOISET KUSTANNUKSET

- 14.1. Tukikelpoiset kulut ovat hankekumppaneille todellisuudessa koituneita seuraavien kriteereiden mukaisia kuluja:
- a) ne syntyvät hankkeen toteutuksen aikana tukisopimuksen mukaisesti, lukuun ottamatta loppuraportteihin, kulujen varmennukseen ja hankkeen arviointiin liittyviä kuluja, riippumatta siitä milloin maksu on tosiasiasa suoritettu. Tarvikkeisiin ja laitteisiin liittyvien kustannusten on liityttävä toteutusaikana tapahtuneisiin toimituksiin ja asennuksiin. Menettely alihankintasopimusten solmimiseksi tavaroista/palveluista/töistä on voitu aloittaa, mutta kumppanit eivät voi solmia sopimuksia ennen hankkeen toteutusajan alkua, edellyttäen että kumppanit ovat noudattaneet alihankintasopimuksia koskevia vaatimuksia.
 - b) ne on esitetty hankkeen arvioidussa kokonaisbudjetissa,
 - c) ne ovat hankkeen toteutukselle välttämättömiä,
 - d) ne ovat tunnistettavia ja todennettavia, ja ne on kirjattu kumppaneiden kirjanpitoon ja määritetty kumppanin kotimaan voimassaolevien kirjanpito-standardien mukaisesti, ja tavallisten kumppanin soveltamien kustannuslaskentamenetelmien mukaisesti,
 - e) ne ovat kohtuullisia, perusteltuja ja hyvän taloushallinnon vaatimusten mukaisia, erityisesti mitä tulee taloudellisuuteen ja tehokkuuteen,
 - f) ne ovat kumppanin kotimaan voimassaolevan vero- ja sosiaalilainsäädännön vaatimusten mukaisia,
 - g) ne voidaan todentaa laskuilla tai muilla vastaavilla todistusvoimaisilla asiakirjoilla.
- 14.2. Edellä mainittu ja soveltuvin osin tarjouskilpailua koskevat vaatimukset huomioiden seuraavat kumppaneiden suorat kustannukset ovat tukikelpoisia:
- hankkeeseen nimetyn henkilökunnan kustannukset, jotka ovat syntyneet sellaisesta toiminnasta, jota ei olisi ilman hanketta suoritettu, vastaten todellisia bruttopalkkoja, mukaan lukien sosiaaliturvamaksut ja muut palkkioon liittyvät kustannukset; palkat ja kustannukset eivät saa ylittää kumppanin tavallisesti maksamia, ellei pystytä perustellusti osoittamaan, että ne ovat hankkeen kannalta välttämättömiä.
 - henkilökunnan ja muiden hankkeeseen osallistuvien henkilöiden matka- ja kulukorvaukset, edellyttäen että ne eivät ylitä kumppanin tavallisesti maksamia. Kulukorvaukset eivät saa ylittää ohjelmakäsikirjassa annettuja määriä;
 - hankkeen käyttöön tarvittavien laitteiden ja tarvikkeiden (uusien tai käytettyjen) hankinta- tai vuokratulot, sekä palveluiden kustannukset, edellyttäen että ne ovat markkinahintojen mukaisia;
 - nimenomaan hanketta varten hankittujen kulutustavaroiden kustannukset;
 - kumppaneiden hanketta varten solmimien sopimusten kustannukset;
 - tukisopimuksen vaatimuksista suoraan aiheutuvat kustannukset (tiedonvälitys, hankekohtainen arviointi, tilintarkastukset, käännöstyöt,

jäljennökset, vakuutusmaksut jne.), mukaan lukien rahoituspalveluiden kulut (erityisesti rahansiirtojen ja rahoitustakuiden);

- 14.3. Hankkeen suorien tukikelpoisten kulujen kokonaissummasta, pois lukien infrastruktuurikustannukset, voidaan vaatia kiinteä alle 7 % prosenttiosuus epäsuorina kuluina kattamaan hankkeen kumppaneiden hallinnolliset yleiskulut. Kiinteän prosenttiosuuden on oltava oikeudenmukainen ja kohtuullinen, ja sen on perustuttava todistettavissa olevaan laskentamenetelmään. Epäsuorien kulujen kiinteä rahoitus ei edellytä kirjanpitoasiakirjojen esittämistä.

Epäsuorat kulut ovat tukikelpoisia, jos niiden ei voida katsoa kuuluvan mihinkään tukikelpoisten suorien kulujen kategoriaan. Kohdan 14.5 mukaisesti kiinteään rahoitukseen ei voi sisältyä tukikelvottomia kuluja tai kuluja jotka on mainittu hankkeen budjetin muissa kohdissa.

- 14.4. Seuraavat kustannukset eivät ole tukikelpoisia:

- velat ja velkojen hoitomaksut (korot);
- tappio- tai menovaraukset;
- kulut, jotka on jo rahoitettu muualta;
- maa- tai rakennushankinnat, joiden summa ylittää 10 % hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista;
- kurssitappiot;
- tullit, verot ja maksut;
- arvonlisävero (ALV), paitsi jos niitä ei palauteta sovellettavan kansallisen verolainsäädännön mukaan;
- lainat kolmansille osapuolille;
- sakot, rahalliset rangaistusseuraamukset ja oikeudenkäyntikulut;
- luontoissuoritukset.

ARTIKLA 15 - MAKSAMINEN JA VIIVÄSTYSKORKO

- 15.1. Maksumenettelyt on esitetty tukisopimuksen kohdassa 5, ja ne toteutetaan jonkin seuraavista vaihtoehdoista mukaan:

Vaihtoehto 1

Hallintoviranomainen maksaa tuen päätoteuttajalle seuraavasti:

- Ensimmäinen ennakkorahoitusmaksu on 30 % tukisopimuksen kohdassa 4.2 mainitusta tuesta.
- Välimaksut suoritetaan kumppaneiden ilmoittamien koituneiden kustannusten pohjalta. Välimaksut ovat tukisopimuksen kohdan 4.2 mukaisia. Ensimmäisen ennakkorahoitusmaksun ja välimaksujen kokonaismäärä ei voi olla yli 80 % tuesta.

Kaikki koituneet kustannukset on varmennettava tämän asiakirjan ehtojen mukaisesti. Maksupyynnön liitteenä on oltava väliraportti.

- Loput tuesta maksetaan 45 päivän sisällä siitä, kun hallintoviranomainen hyväksyy loppuraportin, jonka liitteenä on maksupyyntö tuen loppuosasta.

Vaihtoehto 2

Hallintoviranomainen maksaa tuen päätoteuttajalle seuraavasti:

- ensimmäinen ennakkorahoitusmaksu, joka on 80 % siitä ensimmäisten 12 kuukauden arvioidun budjetin osuudesta, joka on hallintoviranomaisen rahoittama hankkeen kokonaistalousarviossa määritellyllä tavalla.
- seuraavat tukisopimuksen kohdassa 5 määritellyn summan ennakkorahoituserät maksetaan 45 päivän sisällä siitä, kun hallintoviranomainen hyväksyy väliraportin, jonka liitteenä on
 - maksupyyntö,
 - kulunvarmennusraportti,
 - tarvittaessa rahoitustakuu;
- loput tuesta maksetaan 45 päivän sisällä siitä, kun hallintoviranomainen hyväksyy loppuraportin, jonka liitteenä on
 - maksupyyntö loppusummasta,
 - kulunvarmennusraportti.

Lisää ennakkorahoitusta voidaan maksaa vain, jos toteutuneet hallintoviranomaisen rahoittamat kustannukset (tukisopimuksen kohdan 4.2 mukaista prosenttiosuutta soveltaen) ovat vähintään 70 % edellisestä maksusta (ja 100 % aiemmista maksuista) vastaavan väliraportin ja tarvittaessa kulunvarmennusraportin mukaisesti. Jos edellisestä ennakkorahoituksesta on käytetty alle 70 %, uuden ennakkorahoituserän määrää vähennetään edellisen ennakkorahoituserän käyttämättömän osuuden verran.

Sopimuksen mukainen ennakkorahoitusmaksu on enintään 90 % tukisopimuksen kohdassa 4.2 mainitusta tuesta.

Vaihtoehto 3

Kumppanit eivät saa ennakkorahoitusta. Hallintoviranomainen suorittaa maksut päätoteuttajalle toteutuneita kustannuksia vastaan, jotka on ilmoitettu väli- tai loppuraportissa. Maksut suoritetaan 45 päivän sisällä siitä, kun hallintoviranomainen hyväksyy raportin, jonka liitteenä on:

- maksupyyntö,
- kulunvarmennusraportti.

- 15.2. Raportti katsotaan hyväksytyksi, mikäli hallintoviranomaiselta ei tule kirjallista vastinetta 45 päivän kuluessa raportin ja tarvittavien asiakirjaliitteiden vastaanottamisesta. Raporttien hyväksyminen ei tarkoita sitä, että ne olisi todettu säännönmukaisiksi tai että niiden sisältämät ilmoitukset ja tiedot olisi todettu luotettaviksi, täydellisiksi ja oikeiksi.

Hallintoviranomainen voi lykätä raportin hyväksymisen määräaikaan ilmoittamalla päätoteuttajalle, että raporttia ei voida hyväksyä ja että tarvitaan lisätarkistuksia. Lykkäys astuu voimaan, kun hallintoviranomainen on lähettänyt asiasta ilmoituksen. Hallintoviranomainen voi tällaisissa tapauksissa pyytää selvitystä, muutosta tai

lisätietoja, jotka on toimitettava 30 päivän kuluessa pyynnöstä. Määräaika alkaa taas juosta sinä päivänä, jona tarvittavat tiedot vastaanotetaan.

- 15.3. Edellä kohdassa 15.1 mainittu 45 päivän maksuaika umpeutuu sinä päivänä, kun maksu veloitetaan hallintoviranomaisen tililtä. Rajoittamatta sitä, mitä kohdassa 12.6 on todettu, hallintoviranomainen voi lykätä tätä maksuaikaa ilmoittamalla päätoteuttajalle, että maksupyynnön ei voida hyväksyä joko siksi, että kyseessä oleva summa ei ole erääntynyt maksettavaksi tai että tarvittavia tukiasiakirjoja ei ole toimitettu, tai se katsoo tarpeelliseksi suorittaa lisätarkistuksia, mukaan lukien paikan päällä tapahtuvat tarkistukset, joilla varmistetaan kustannusten tukikelpoisuus. Lykkäys astuu voimaan, kun hallintoviranomainen on lähettänyt asiasta ilmoituksen. Maksun määräaika alkaa taas juosta sinä päivänä, kun oikein muotoiltu maksupyyntö on kirjattu tai hallintoviranomaisen määrittelemä tarkistus on suoritettu.
- 15.4. Kun edellä mainittu aikaraja on kulunut umpeen, päätoteuttaja voi – ellei päätoteuttaja ole Euroopan unionin jäsenmaan tai Venäjän federaation hallituksen ministeriö tai julkinen elin – vaatia kahden kuukauden kuluessa viivästyneen maksun vastaanottamisesta viivästyskorkoa, joka vastaa Suomen pankin diskonttokorkoa sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona määräaika umpeutui, plus kolme ja puoli prosenttia. Korko maksetaan maksujan umpeutumisen siihen päivään asti, kun maksu veloitetaan hallintoviranomaisen tililtä. Korkoa ei katsota tuloksi kohdassa 17.3 tarkoitetussa merkityksessä. Mahdollisista osamaksuista katetaan ensin kertynyt viivästyskorko.
- 15.5. Mikäli myöntämismenettelyssä tai tukisopimuksen täytäntöönpanossa todetaan merkittäviä kumppaneista johtuvia säännönvastaisuuksia tai petos, hallintoviranomainen voi kieltäytyä suorittamasta maksuja tai voi periä jo maksettuja summia takaisin, suhteessa virheiden, säännönvastaisuuksien tai petoksen vakavuuteen. Hallintoviranomainen voi myös lykätä maksuja, jos epäillään tai on todettu kumppaneiden syyllistyneen sellaisiin virheisiin, säännönvastaisuuksiin tai petokseen toiseen Euroopan unionin yleisestä budjetista tai sen hallinnoimasta budjetista rahoitettavaan sopimukseen liittyen, joilla todennäköisesti voi olla vaikutusta tukisopimuksen täytäntöönpanoon. Lykkäys astuu voimaan, kun hallintoviranomainen on lähettänyt asiasta ilmoituksen.
- 15.6. Seuraaviin asiakirjoihin liitetään hanketta koskeva kulunvarmennusraportti, jonka on laatinut hyväksytty tilintarkastaja, joka täyttää kulunvarmennuksesta annetun toimintaohjeen ehdot Liitteen IV mukaisesti:
- rahoitusta koskevat pyynnöt (pois lukien ensimmäinen ennakkorahoituspyyntö) ohjelmakäsikirjan mukaisesti,
 - loppuraportti.

Tilintarkastajat tarkastavat ovatko kumppaneiden ilmoittamat kulut ja hankkeen tulot todellisia, oikein kirjattuja ja tukisopimuksen mukaan tukikelpoisia ja laativat hallintoviranomaisen mallin mukaisen kulunvarmennusraportin.

Kumppaneiden on myönnettävä tilintarkastajille kaikki kohdassa 16.2 mainitut pääsyoikeudet.

Loppusumman maksupyynnön liitteenä oleva kulunvarmennusraportti sisältää kaikki kulut, jotka eivät sisälly aiempiin kulunvarmennusraportteihin.

Kulunvarmennusraportin pohjalta hallintoviranomainen määrittelee tukikelpoisten kulujen kokonaismäärän, tukisopimuksessa merkitty tukimäärä huomioiden, joka voidaan vähentää tukisopimuksen ennakkorahoituksen kokonaismäärästä (selvitys).

- 15.7. Jos tuen määrä ylittää 60 000 EUR, hallintoviranomainen voi vaatia ensimmäisen ennakkorahoituserän suuruista rahoitustakuuta.

Takuun on oltava euromääräinen ja vastattava hallintoviranomaisen antamaa mallia. Takuun on oltava jossakin Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevan hyväksytyt pankin tai rahoituslaitoksen myöntämä. Jos päätoteuttaja sijaitsee kolmannessa maassa, hallintoviranomainen voi myöntyä siihen, että kyseisessä kolmannessa maassa sijaitseva pankki tai rahoituslaitos antaa takuun, jos hallintoviranomainen katsoo, että kyseinen pankki tai rahoituslaitos tarjoaa vastaavan turvan ja ominaisuudet kuin Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitseva pankki tai rahoituslaitos. Takuun on oltava voimassa kunnes hallintoviranomainen vapauttaa sen loppusumman maksamisen jälkeen.

Tätä säännöstä ei sovelleta, jos päätoteuttaja on yleishyödyllinen yhteisö, ministeriö tai julkinen elin, ellei tukisopimuksessa muuta määrätä.

- 15.8. Hallintoviranomainen maksaa tuet euroissa tukisopimuksen mukaisesti. Muissa valuutoissa maksettujen todellisten kustannusten muuntaminen euroiksi tapahtuu sen kuukauden InforEuro-vaihtokurssilla, jonka aikana kustannus syntyi.

Mikäli tapahtuu poikkeuksellista valuuttakurssien vaihtelua, sopimuspuolet neuvottelevat keskenään hankkeen uudelleenjärjestelystä siten, että vaihtelun vaikutusta voidaan vähentää. Hallintoviranomainen voi tarvittaessa ryhtyä lisätoimenpiteisiin.

- 15.9. Hallintoviranomaisen kumppaneille maksama ennakkorahoituksesta kertyvä korko tai vastaava etu on mainittava väli- ja loppuraportissa. Mahdollinen hallintoviranomaisen maksamalle ennakkorahoitukselle kertyvä korko on osoitettava hankkeelle ja vähennettävä kumppaneille maksettavasta loppusummasta, ellei hallintoviranomainen pyydä kumppaneita hyvittämään ennakkorahoitusmaksujen korkoa ennen loppusumman maksamista.

Hallintoviranomaiselle ei tarvitse maksaa korkoa ministeriöille tai julkisille elimille maksetusta ennakkorahoituksesta.

- 15.10. Korkoja ei huomioida laskettaessa tukisopimuksen ennakkorahoituksen kokonaissummaa, eikä niitä katsota hankkeen tuloksi loppusumman määrittelyssä kohdan 17 mukaisesti.

- 15.11. Tässä kohdassa 15 päivillä tarkoitetaan kalenteripäiviä.

ARTIKLA 16 - KIRJANPITO JA TEKNISET JA TALOUDELLISET TARKASTUKSET

- 16.1. Kumppaneiden on pidettävä tarkkaa ja säännöllistä kirjanpitoa hankkeen toteutuksesta asianmukaista tilinpitoa ja kaksinkertaista kirjanpitoa käyttäen. Kirjanpitojärjestelmän on oltava joko erottamaton osa kumppanin tavanomaista järjestelmää tai tällaisen järjestelmän lisäosa. Järjestelmän on oltava kunkin maan tilinpitoa ja kirjanpitoa koskevien periaatteiden ja sääntöjen mukainen.

Hankkeeseen liittyvien tilien, kulujen ja tulojen on oltava helposti tunnistettavia ja todennettavia. Tämä voidaan tehdä käyttämällä kyseessä olevalle hankkeelle erillisiä tilejä tai huolehtimalla siitä, että hankkeen kulut ovat helposti tunnistettavissa ja jäljitettävissä kumppanin tilin- ja kirjanpitojärjestelmiin ja niiden sisällä. Tilien on sisällettävä yksityiskohtaista tietoa hallintoviranomaisen maksamille varoille kertyvästä korosta.

Kumppaneiden on varmistettava, että talousraportti (sekä väli- että loppuraportti) voidaan asianmukaisesti ja helposti täsmäyttää kumppanin tilin- ja kirjanpitojärjestelmään ja sen pohjana oleviin kirjanpito- ja muihin aineistoihin. Tätä tarkoitusta varten kumppaneiden on laadittava ja ylläpidettävä asianmukaisia täsmäytyksiä, taulukoita, analyyseja ja erittelyjä tarkistamista ja todentamista varten.

- 16.2. Kumppaneiden on sallittava Euroopan komission, Euroopan petosten-torjuntaviraston, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, tilintarkastusviranomaisen/tilintarkastusyhteisön, ohjelman toteutukseen ja rahoitukseen osallistuvien kansallisten viranomaisten ja hallintoviranomaisen, tai jonkun edellä mainitun tahon, valtuuttaman edustajan tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamat tarkistukset. Kumppaneiden on tehtävä kaikki mahdollinen tarkistusten mahdollistamiseksi.

Kumppaneiden on sallittava edellä mainituille tahoille seuraavat asiat:

- a) Pääsy niihin paikkoihin, joissa hanketta toteutetaan;
- b) Hankkeen teknistä ja taloudellista hallintoa koskevien tilin- ja kirjanpitojärjestelmien, asiakirjojen ja tietokantojen tarkistaminen;
- c) Asiakirjojen jäljentäminen;
- d) Paikalla tehtävien tarkastusten suorittaminen;
- e) Hankkeen rahoituksen kannalta merkityksellisten kirjanpitoasiakirjojen ja muiden asiakirjojen perusteellinen tarkastus.

Joissakin tapauksissa tarkastuksen tulokset voivat johtaa hallintoviranomaisen jo maksamien varojen takaisinperintään.

Euroopan komissiolle, Euroopan petostentorjuntavirastolle, Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle, tilintarkastusviranomaiselle/tilintarkastusyhteisölle, ohjelman toteutukseen ja rahoitukseen osallistuville kansallisille viranomaisille ja ulkopuolisille hallintoviranomaisen, tai jonkun edellä mainitun tahon, valtuuttamille tilintarkastajille annettu tarkastusoikeus perustuu luottamuksellisuuteen mitä tulee kolmansiin osapuoliin, rajoittamatta niitä koskevia julkisoikeuden velvoitteita.

Tarkastuksia voidaan suorittaa hankkeen toteutuksen aikana sekä sen jälkeen, ajallisesti sen mukaisesti mitä kappaleessa 16.4 on mainittu asiakirjojen säilytyksestä.

- 16.3. Väli- ja loppuraportin lisäksi kohdassa 16.2 mainittuja asiakirjoja ovat:

- Kirjanpitoaineistot (tietokoneella tai käsin ylläpidetyt) kumppanin kirjanpitojärjestelmästä, esimerkiksi pääkirja, alakirjat ja palkkakirjanpito, käyttöomaisuusrekisterit ja muut relevantit kirjanpitoliedot;
- Hankintoja koskeva aineisto, kuten tarjousasiakirjat, tarjoajien tarjoukset ja arviointiraportit;
- Sitoumuksia koskeva aineisto, esimerkiksi sopimukset ja tilauslomakkeet;
- Palvelujen toimittamista koskeva aineisto, esimerkiksi hyväksytyt raportit, tuntilistat, matkaliput, todisteet osallistumisesta seminaareihin, konferensseihin ja koulutukseen (mukaan lukien saadut asiakirjat ja materiaalit, todistukset) jne.;
- Näyttö tavaroiden vastaanottamisesta, kuten toimittajien lähetysluettelot;
- Näyttö töiden valmistumisesta, esimerkiksi hyväksymistodistukset;
- Näyttö ostoista, esimerkiksi laskut ja kuitit;
- Näyttö maksuista, esimerkiksi tiliotteet, veloituslaskut, urakoitsijan todistusmaksusuorituksesta;

- Todisteet siitä, että maksettuja veroja ja/tai ALV:a ei palauteta;
 - Polttoaine- ja öljykustannuksista yhteenveto ajokilometreistä, käytettyjen ajoneuvojen keskimuutoksesta, polttoainekulut ja huoltokulut;
 - Henkilökunta- ja palkkatiedot, esimerkiksi sopimukset, palkkakuitit, tunti- ja vuorokausilistat. Paikalliselle henkilökunnalle maksetut palkkiot paikallisesti vastaavan henkilön asianmukaisesti vahvistamana, bruttopalkka, sosiaaliturvamaksut, vakuutusmaksut ja nettopalkka eriteltynä.
- 16.4. Kumppaneiden tulee säilyttää kaikki tähän sopimukseen liittyvät asiakirjat, kirjanpito- ja tukiasiaineistot kuten ohjelmakäsikirjassa on ohjeistettu, viiden (5) vuoden ajan ohjelman loppusumman maksamisesta. Niiden on oltava helposti saatavilla ja arkistoitu siten, että niiden tutkiminen on helppoa.
- Kaikki tukiasiakirjat on oltava saatavilla joko alkuperäisessä muodossaan, mukaan lukien elektronisessa muodossa, tai jäljennöksenä.
- 16.5. Jos tässä kohdassa mainittuja velvollisuuksia laiminlyödään, kyseessä on merkittävän tukisopimuksen velvoitteen rikkominen. Hallintoviranomainen voi tällöin keskeyttää tukisopimuksen, maksut ja/tai irtisanoa tukisopimuksen.

ARTIKLA 17 - HALLINTOVIRANOMAISEN MAKSAMAN RAHOITUKSEN LOPULLINEN MÄÄRÄ

- 17.1. Hallintoviranomaisen kumppaneille maksama kokonaissumma ei voi olla tukisopimuksessa mainittua enimmäistukea suurempi, ei absoluuttisena summana eikä prosenttiosuutena.
- 17.2. Jos hankkeen kokonaiskustannukset hankkeen lopussa ovat pienemmät kuin tukisopimuksen arvioidut kokonaiskustannukset, hallintoviranomaisen osuus rajoitetaan siihen summaan, joka saadaan soveltamalla tukisopimuksessa annettua prosenttia hallintoviranomaisen hyväksymiin hankkeen kokonaiskustannuksiin.
- 17.3. Tuki ei saa tuottaa kumppaneille voittoa. Voitto tarkoittaa saatujen tulojen ylijäämää suhteessa hallintoviranomaisen hyväksymiin tukikelpoisiin kuluihin hankkeelle, kun loppusumman maksupyyntö esitetään. Laskennassa huomioidaan seuraavat:
- hankkeesta saatu tulo;
 - Ohjelman ja muiden rahoittajien osoittama tuki hankkeen tukikelpoisille kustannuksille.
- 17.4. Sen lisäksi, että hallintoviranomaisella on oikeus irtisanoa tukisopimus ja tätä oikeutta rajoittamatta, se voi asianmukaisesti perustellulla päätöksellä, jos hanketta ei toteuteta tai se toteutetaan huonosti, osittain tai myöhässä, alentaa alun perin myönnettyä tukea suhteessa hankkeen todelliseen toteutukseen tukisopimuksen ehtojen mukaisesti.
- 17.5. Jos tukisopimuksen mukaan määritelty tuen loppusumma tuottaisi voittoa, ohjelman rahoitusta hankkeelle vähennetään voittoa vastaavalla prosentuaalisella määrällä, joka on suhteessa Ohjelman myöntämään tukeen.

ARTIKLA 18 - TAKAISINPERINTÄ

- 18.1. Päätoteuttaja sitoutuu maksamaan takaisin loppusumman ylittävän osuuden hallintoviranomaiselle 45 päivän kuluessa veloituslaskun toimittamisesta. Veloituslasku

on kirje, jolla hallintoviranomainen pyytää maksamaan kumppaneiden velat. Kyseisten kumppaneiden on maksettava päätoteuttajalle takaisinperittävät summat kumppaneiden välisen kumppanuussopimuksen ehtojen mukaisesti. Mikäli kumppanit eivät suorita maksuja päätoteuttajalle kumppanuussopimuksen mukaisesti, hallintoviranomainen tiedottaa niille kumppaneille, jotka eivät pysty noudattamaan kumppanuussopimuksen ehtoja, niiden takaisinmaksuvelvollisuudesta päätoteuttajalle.

Mikäli hallintoviranomainen ei pysty perimään liikaa maksettuja summia takaisin keltään kumppanilta, Euroopan komissio tai sen osallistujamaan kansallinen vastuuviranomainen, jossa kumppani sijaitsee, voi periä tällaiset summat suoraan kumppanilta:

- mikäli kumppani sijaitsee Suomessa, Suomen kansallinen vastuuviranomainen;
- mikäli kumppani sijaitsee Venäjällä ja on julkinen toimija (kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen), Venäjän kansallinen vastuuviranomainen;
- mikäli kumppani sijaitsee Venäjällä ja ei ole julkinen toimija (kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen), Euroopan komissio.

- 18.2. Jos päätoteuttaja ei pysty maksamaan palautettavaa summaa hallintoviranomaisen antamana määräaikana, hallintoviranomainen voi nostaa maksettavaa summaa lisäämällä siihen viivästyskorkoa, joka vastaa Suomen pankin diskonttokorkoa sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona määräaika umpeutui, plus kolme ja puoli prosenttia. Viivästyskorkoa alkaa kertyä hallintoviranomaisen asettamana maksun erääntymispäivänä, ja sitä kertyy siihen asti, kun maksu on suoritettu. Mahdollisista osamaksuista katetaan ensin kertynyt viivästyskorko.
- 18.3. Hallintoviranomaiselle palautettavat summat voidaan kuitata mahdollisista kumppanin saamisista sen jälkeen, kun asiasta on tiedotettu asianmukaisesti. Tämä ei vaikuta sopimuspuolten oikeuteen tehdä osamaksusopimus.
- 18.4. Päätoteuttaja vastaa yksin hallintoviranomaiselle palautettavien summien pankkikuluista.
- 18.5. Euroopan unioni voi yhtenä rahoittajana tarvittaessa toimia hallintoviranomaisen sijaan.
- 18.6. Jos tukisopimus irtisanotaan mistä tahansa syystä, ennakkorahoituksen vakuutena olevaan takuuseen voidaan turvautua välittömästi niiden ennakkorahoituksen summien takaisinmaksuun, joita päätoteuttaja ei ole vielä palauttanut, eikä takaaja voi viivästyttää tai vastustaa maksua millään perusteella.

ARTIKLA 19 - OHJELMAKÄSIKIRJAT

- 19.1 Hallintoviranomainen voi julkaista käsikirjoja, esimerkiksi ohjelmakäsikirjan ja/tai viestintää ja näkyvyyttä koskevan käsikirjan ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden käytännön toteutuksen tueksi. Kaikki käsikirjat julkaistaan ohjelman verkkosivuilla.
- 19.2 Kaikki ohjelman käsikirjat on tarkoitettu ohjeistukseksi kumppaneille. Ne sisältävät käytännön tietoa hankkeen toteutusta, hallintoa ja hoitamista koskevista käytännöistä, menetelmistä ja menettelyistä.

- 19.3 Kumppaneiden on noudatettava käsikirjoissa annettuja hankkeen hallintoa ja toteutusta koskevia menettelyohjeita. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa kumppanit voivat poiketa käsikirjojen menettelyohjeista. Tällaisista vaihtoehtoisista menettelyistä on sovittava etukäteen hallintoviranomaisen kanssa. Sellaisista menettelytavoista koituvat kustannukset, joita ei ole mainittu käsikirjoissa tai joita hallintoviranomainen ei ole muuten kirjallisesti hyväksynyt, saatetaan katsoa tukikelvottomiksi.
- 19.4 Mikäli hallintoviranomainen tekee käsikirjoihin muutoksia, mukaan lukien lisäykset ja poistot, hallintoviranomaisen on ilmoitettava asiasta kirjallisesti päätoteuttajalle. Muutokset astuvat voimaan 30 päivän sisällä siitä, kun hallintoviranomainen on tiedottanut päätoteuttajalle käsikirjan muutoksista. Mitään tehtyä muutosta ei noudateta takautuvasti.

Päätoteuttaja on velvollinen tiedottamaan kumppaneille käsikirjoihin tehdyistä muutoksista.

* * *